

KARADENİZ EKONOMİK İŞBİRLİĞİ PARLAMENTER ASAMBLESİ
KEİPA

ULUSLARARASI SEKRETERYA

Doc:GA49/LC49/REP/17/tr

GENEL KURUL'UN KIRK DOKUZUNCU KURUL OTURUMU
HUKUKİ VE SİYASİ İŞLER KOMİSYONU

RAPORU*

**“Ekonomik Gelişim ve Sosyal Entegrasyon için Yasal Çerçevenin
Güçlendirilmesinde Parlamentoların Rolü”**

Raportör: Sn. Ramazan Can, Komisyon Üyesi, Türkiye

---

* *Bu Metin, 17 Mayıs 2017 tarihlerinde Kışinev’de gerçekleştirilen Hukuki ve Siyasi İşler Komisyonu Kırk Dokuzuncu Toplantısında değerlendirilmiş ve kabul edilmiş, Kırk Dokuzuncu Genel Kurul tarafından 5 Temmuz 2017 tarihinde İstanbul’da onaylanmıştır.*

I. GİRİŞ

1. Ekonomik büyüme, ekonomik kalkınma ve toplumsal bütünleşme günümüzde ekonomistlerin ve politikacıların ilgi odağı halindedir. Ekonomik büyümenin dinamiklerini ve seviyesini ve milli ekonominin kalkınmasındaki değişiklikleri etkileyen süreç bir ülkenin yaşam akışını ve gelecekle ilgili beklentilerini belirler. Ekonomik büyüme ve bunun sosyal sonuçları, nüfusun refahını etkileyen faktörler ve şartlar arasında önemli bir yer teşkil eder.
2. Ekonomik büyüme yaşam standartlarının iyileşmesine yönelik önemli görevlerin yerine getirilmesini sağlar, bütün dünyanın desteğini beyan etmiş olduğu Binyıl Bildirgesi dahilinde belirtilmiş olan sağlık, eğitim ve diğer kalkınma hedeflerini desteklemek için kaynaklar oluşturur. Bununla birlikte, piyasa ekonomisi potansiyeli, nüfusun çoğunluğuna yüksek yaşam standartları sağlayacak şekilde tam olarak gerçekleşmemiştir. Ayrıca, büyüyen sosyal eşitsizlik ve gelir açısından nüfus içinde büyük farklılıkların bulunmasıyla alakalı kaygılar mevcuttur. Bu nedenle, ekonomik büyümenin sürdürülebilirliğini ve herkesi kapsamasını sağlamak çok önemlidir.
3. Hukuki ve Siyasi İşler Komisyonu, günümüzde çoğu ülkelerde ve bölgelerde ekonomik büyümenin ana hedefinin yaşam kalitesini iyileştirmek ve ekonominin kademeli olarak kalkınmasını sağlamak olduğu göz önüne alındığında, 5-6 Ekim 2016 tarihinde Antalya'da gerçekleştirilen 48. Toplantısında, " Ekonomik Gelişim ve Sosyal Entegrasyon için Yasal Çerçevenin Güçlendirilmesinde Parlamentoların Rolü " hususunu 17-18 Mayıs 2017 tarihinde Kışinev'de gerçekleştirilecek olan 49. Komisyon Toplantısında müzakere etmeye ve Temmuz 2017'de İstanbul'da gerçekleştirilecek olan 49. Genel Kurul Oturum'nda sunulması adına bu hususta bir Raporu ve Tavsiye Kararını hazırlamaya karar vermiştir.
4. Mevcut Raporun hazırlanmasında Azerbaycan, Gürcistan, Yunanistan, Moldova, Romanya, Rusya, Sırbistan, Türkiye ve Ukrayna ulusal delegasyonları tarafından sağlanan bilgiler kullanılmıştır. Gerekli referans materyalleri, KEİPA Uluslararası Sekreteryası tarafından ilgili internet kaynaklarından ve diğer yayınlardan elde edilmiştir.

II. Ekonomik Gelişim ve Sosyal Entegrasyon için Yasal Çerçevenin Güçlendirilmesinde Parlamentoların Rolü

5. Günümüzde ülkelerin kalkınmasındaki ana stratejik hedef, ekonomilerini inovasyon güdümlü kalkınmaya, sürdürülebilir ekonomik büyümeye ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesine doğru yönlendirmektir. Ekonomik büyümenin özü, insanların refahını ve toplumsal bütünleşmeyi iyileştirmek için fırsatların geliştirilmesinde yatmaktadır. Ekonomik büyüme; sosyal programların uygulanması, bilimin ve eğitimin geliştirilmesi, çevre sorunlarının çözülmesi ve inovatif faaliyetlerin pekiştirilmesi için zemin hazırlar.
6. Ekonomik büyümenin ana hedefi olarak refahın iyileştirilmesi, kişi başına düşen gelirin artışıyla meydana gelir. Bu hedefin başarılması kişi başına düşen milli gelirin artış hızı ve nüfusun farklı kesimleri arasında bu gelirin dağılımının iyileştirilmesiyle kendisini ifade eder. Bu nedenle, ekonomik kalkınma sürecinde toplumsal koruma ve toplumsal bütünleşme ilkelerine uyulması önemlidir.
7. KEİ Örgütü, KEİ Şartı dahilinde belirlenmiş olan ilkeler ve hedeflere uygun olarak ve insani, doğal ve diğer kaynakların daha etkin şekilde kullanımının göz önüne alınmasıyla,

zirve deklarasyonlarında ve bakanlık düzeylerinde ve ayrıca hükümetlerarası sözleşmelerde, eylem planlarında ve diğer politika belgelerinde üye ülkelerin genel stratejik yaklaşımlarını belirlemiş ve üye ülkelerin ortak çıkarına olan önemli proje ve inisiyatifleri başlatmıştır. Üye devletler, KEİ bölgesindeki ortak ekonomik kalkınma hedeflerini başarmada daha aktif, etkin ve yapıcı rol oynamak adına, ortaklık ruhuyla tüm paydaşların menfaatine olacak şekilde, Örgütün bir diyalog platformu olarak sahip olduğu büyük potansiyeli değerlendirmek konusunda kararlıdırlar.

8. KEİ Ekonomi Gündemi: Geliştirilmiş bir KEİ Ortaklığı bölgede ekonomik büyümeye yeni bir itici güç vermek için gerekli olan ortak eylemlerin çerçevesini tanımlayan ve sürdürülebilir kalkınmanın önemini vurgulayan bir yol haritası anlamına gelmektedir. Bu belge aşağıdaki hedefleri ortaya koymaktadır¹:
  - Bölgedeki ekonomik işbirliğini daha da güçlendirme hedefi ekseninde, ekonomik büyüme, sosyal sorumluluk ve çevrenin korunması konu başlıkları arasında rasyonel bir denge sağlama amacı doğrultusunda Karadeniz Bölgesi ve KEİ üye devletleri içerisinde sürdürülebilir kalkınma prensibini göz önünde bulundurmak.
  - Sürdürülebilir kalkınma ilkelerini ve uygulamalarını üye devletlerin ulusal mevzuatına, kamu politikalarına ve kurumsal mekanizmalarına uzun vadeli hedefler olarak dahil etme sürecinin sürdürülmesini tavsiye etmek.
  - Bölgedeki demografik gelişmelere ve bunların istihdam, eğitim ve öğretim, sağlık hizmetleri ve sosyal hizmetler, cinsiyet eşitliği, çocukların korunması, göç ve sosyal kapsayıcılık üzerindeki etkilerini gerekli şekilde dikkate alarak insan kaynaklarının sürdürülebilir olarak geliştirilmesini sağlamak.
  - Sürdürülebilir kalkınma konusunda toplumsal bilinci ve farkındalığı arttırmak amacıyla sivil toplumu, ticari işletmeleri ve ayrıca medyayı ve bilim ve akademi çevrelerini sürece dahil etmek.
  - Sürdürülebilir büyümeyi ve ekonomik kalkınmayı desteklemek amacıyla çevre dostu yenilikçi teknolojileri teşvik etmek.
9. Ekonomik büyüme, ülkedeki yaşam standartlarının göstergelerinden bir tanesidir. Bir ülkenin ekonomi politikasının en önemli uzun dönemli hedeflerinden bir tanesi ekonomik büyümeyi canlandırmak ve bunun hızını istikrarlı ve optimum bir seviyede muhafaza etmektir. Ekonomik büyüme, günümüzde, uzun dönemli üretim büyüme oranlarının nüfus büyüme oranlarından daha yüksek olduğu bir kalkınma şeklidir. Gezegenin nüfusu artmaktadır. Tıp ve sağlık hizmetlerindeki başarı, ortalama yaşam beklentisini uzatmakta ve yüksek doğum oranları sağlamaktadır. Aynı zamanda, insanların gereksinimleri büyümekte ve daha çeşitli hale gelmektedir. Günümüzde, insanlar, modern ulaştırma ve iletişim şekilleri, sağlık hizmetleri, eğitim ve öğretim, kaliteli ve anlamlı boş zaman aktivitesi, vb. talep etmektedir. Ekonomik büyüme, ülkenin her bir sakini için mutlak verilere göre ve ortalama olarak potansiyel gayri safi yurtiçi hasılda (GSYH) uzun dönemli bir artışı ifade eder. Bununla birlikte, reel üretim şartları her zaman büyüme potansiyelinin gerçekleştirilmesine izin vermez. Bu şartlar altında, bir ekonomik gerileme söz konusu olur, bu hem iç hem de dış ekonomik faktörler nedeniyle olabilir (örneğin savaşlar, iç veya uluslararası politikada değişiklikler, vb.).

---

¹ KEİ Ekonomi Gündemi: Geliştirilmiş KEİ Ortaklığına Doğru, İstanbul, 2012

10. Ekonomik büyüme, her zaman sosyal yük üzerinde rahatlama getirmez ve hemen hemen her zaman artan eşitsizlikleri de beraberinde getirir. Bu eşitsiz durum artan sosyal farklılaşmaya neden olur, ekonomik kalkınma sonuçlarını etkiler ve fırsat eşitsizliğini arttırır, bunlar yakın şekilde zayıf sosyal korumayla ilişkili hususlardır. Bu nedenle, artan toplumsal bütünleşmeyi ve refahı ortaya çıkaran ekonomik büyümeyi başarmayla alakalı temel ilkeleri göz önüne almak gereklidir.
11. Yüksek büyüme oranlarını sürekli olarak başarmak kolay bir iş değildir. Sürekli bir büyüme stratejisi, son derece önemli olan öncelikleri belirler ve bir ülkenin kendine özgü durumlarını, mevcut şartlarını, gerekli olan reformların sayısını ve hükümet planlaması kapsamındaki harcama miktarını göz önüne almalıdır.
12. Ekonomik teori, geleneksel olarak, ekonomik büyümeyi ya reel GSYH'nin büyüme oranı veya kişi başına göstergelerde artış oranıyla ölçülen, belirli bir zaman süresi dahilindeki ulusal ekonomik kalkınmanın bir neticesi olarak tarif eder. Ekonomik büyümenin ölçüldüğü gösterge, genellikle, gayrisafi milli hasıla (GSMH) veya gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYH)'dir. Reel GSMH artabilir, ancak aynı zamanda da azalabilir. Karşılaştırmalı GSMH göstergelerinin sıfır değerinde olması, herhangi bir ekonomik büyümenin olmadığı anlamına gelir. Ekonomik büyüme oranı, yüzde olarak, yıllık GSYH büyüme oranıdır. GSMH'nın birkaç yıl boyunca süregelen büyüme oranları, ekonomik kalkınmanın yönünü işaret edebilir. Diğer ekonomik verilerle kombine halde olmak üzere bu göstergeler, devlet düzeyinde kararlar hazırlama ve kabul etme konusunda ve aynı zamanda hükümetin ekonomi politikalarının etkinliğini izlemek için analistler tarafından kullanılırlar.
13. Tahminlere göre AB ülkelerindeki büyüme oranı orta derecede kalmaktadır ve yaşanan nüfus ve zayıf yatırım faaliyetleri nedeniyle bunlar artan derecede verimlilik artışına bağlı olacaklardır. 2016'nın ilk yarısında ürünler için olan talepte azalmaya neden olan küresel ekonomik büyümedeki yavaşlamaya rağmen AB ülkelerinde büyüme %1.9 olmuş, bu da 2015'in ikinci yarısından %2.1 daha az bir oran teşkil etmektedir. Ekonomik büyüme, Yunanistan dışındaki tüm AB ülkelerinde iyileşmiştir. AB ülkelerinde ekonomik büyümenin 2017'de %1.4'e ineceği beklenmektedir. Avrupa Komisyonu, "Avrupa 2020" Stratejisinde iş gücü potansiyelinin tam olarak kullanılması, fakirliğin ve neticelerinin azaltılması, toplumsal bütünleşmenin geliştirilmesi ve bölgesel eşitsizliklerin ortadan kaldırılması dahil olmak üzere kapsayıcı büyümenin önemini altını çizmektedir.
14. Dünya Bankası, küresel ekonomik büyümenin 2017'de %2.7 ve 2018'de %2.8 olacağını tahmin etmiştir. 2019 için olan Dünya Bankası tahmini, küresel ekonomide %2.9 oranında bir büyüme öngörmektedir. Aynı tahminlere göre, Birleşik Devletler, Euro Bölgesi ve Japonya dahil olmak üzere ileri ekonomilerin büyümesi 2017 ve 2018'de %1.8 ve 2019'da hafif bir yavaşlama ile %1.7 olacaktır. Aynı zamanda Dünya Bankası'na göre kalkınmakta olan ülkeler 2017'de toplam GSYH'da %4.2'lik bir artış gösterecek, bu artış hızlanarak 2018'de %4,6'ya ve 2019'da ise %4.7'ye çıkacaktır¹.
15. Geçici makroekonomik göstergelere göre, KEİ üye ülkeleri dahil olmak üzere 2017-2020 için tüm dünyadaki ülkelerin ortalama yıllık GSYH'sını gösteren uzun dönemli bir tablo hazırlanmıştır: ²

---

¹ Küresel Ekonomik Beklentiler, Dünya Bankası, Ocak 2017

² "Trading Economics 2017" İnternet yayımından alınan istatistikler.

Ülke	4. Çeyrek/2017	1. Çeyrek/2018	2020
Arnavutluk	2.2	2.3	2
Ermenistan	3.9	2.8	4.3
Azerbaycan	0.9	1.3	4
Bulgaristan	3	3.2	2.5
Gürcistan	4.2	5.3	4.9
Yunanistan	1	1.2	2,1
Moldova	2	2,1	2,6
Romanya	4,8	4,4	3,2
Rusya	1,1	1	2.2
Sırbistan	2.3	2.5	2.9
Türkiye	3.2	3.4	3.8
Ukrayna	3	2.4	2.2

16. Ekonomik büyümenin tanımında, bu büyümenin kalitatif ve kantitatif yönleri ifade edilmiştir. Birincisi değişen üretim hacminin (brüt, ulusal) dinamiklerini yansıtır, ikincisi ise ekonomik sistemin büyüyen ihtiyaçları karşılama becerisini ifade eder. Bu özellikler birbirleriyle son derece bağlantılıdır ve bu bağlantı epeyce karmaşıktır.
17. Ekonomik büyümenin özü, üretim kaynaklarının sınırları ve toplumsal ihtiyaçlardaki sonsuz artışın arasındaki ana çelişkiyi çözümlenmek ve yeni bir seviye oluşturmaktır. Bu nedenle, üretim kapasitesini arttırmak ve aynı zamanda etkin bir biçimde kullanmak gereklidir.
18. Ekonomik büyümenin etkililiği mal ve hizmetlerin kalitesinin iyileştirilmesi, yurtiçi ve küresel piyasalarda rekabetin arttırılması, daha öncesinde karşılanamayan ihtiyaçları karşılamaya izin veren yeni ürünlerin üretiminde ustalık kazanma, ülkenin avantajlarına dikkat göstererek uzmanlaşmanın ve ortak üretimin derinleştirilmesi, yönetim becerilerini arttırarak verimsizliklerin üstesinden gelinmesi ve verimlilik artışını ve yeni teknolojilerin geliştirilmesini teşvik etmek için etkili motivasyon kullanılması dahil olmak üzere karmaşık üretim verimliliği konseptinin bütün bileşenlerinin iyileştirilmesini içine alır.
19. Ekonomik teoride ekonomik büyümenin kalitatif yönü, güçlü toplumsal bileşenle ilişkilidir. Ekonomik büyümenin kalitatif özelliği temel olarak şunları gerektirir: refahın arttırılması, sosyal altyapının geliştirilmesi, beşeri sermayeye olan yatırımın arttırılması, güvenli çalışma ve yaşam şartlarının sağlanması, işsizlerin sosyal olarak koruması ve işgücü piyasasında tam istihdamın devam ettirilmesi.
20. Bir yanda ekonomik büyüme diğer yanda kalitatif büyüme arasında belirli bir çelişkinin var olduğu göz önüne alınmalıdır. Yüksek büyüme hızı kalitede düşüşle başarılabilir, veya tersi şekilde, düşük ve hatta negatif büyüme hızı daha kaliteli üretim sayesinde yüksek tüketici memnuniyeti ortaya çıkartabilir. Bu nedenle, birçok ekonomist düşük ancak istikrarlı büyüme oranlarının tercih edilmesi gerektiğine inanmaktadır. Uzun dönemde yıllık ekonomik büyüme %3-4'ten az değilse ülkenin normal şekilde kalkındığına inanılır.
21. Toplumun çıkarları açısından ekonomik büyüme göz önüne alındığında, bunun ana amacı yüksek maddi refah ve artan ulusal zenginliktir. Bir ülkenin üretim potansiyeli ve büyüme hızı ne kadar yüksekse, yaşam seviyesi ve kalitesi o kadar yüksektir. Son yıllardaki sosyal adaletsizlik sorunu özellikle çok önemli bir hal almıştır. Bunun nedeni modern toplumların sürdürülebilir kalkınma ve genel refahın iyileştirilmesi konusunda büyük çaba

göstermeleridir. Adil bir toplum yaratmak yüksek fakirlik ve suç oranlarını önlemek, gelir eşitliği, nüfusun farklı grupları tarafından devletsel ve sosyal yardımlara erişimin sağlanması ve olumlu yaşam şartları anlamına gelir. Bu tür bir toplum, devletin daha etkin bir şekilde kalkınmasına yol açar.

22. Devlet adil ve eşit bir toplum inşa etme konusunda önemli bir rol oynar ve kendi vatandaşlarıyla ilgilenmek üzere sosyal politikalar tasarlar. Ülkenin sosyal politikasının seviyesi ve kalitesi, ekonomik büyümesiyle kendisini gösteren, kendi ekonomik kalkınmasının seviyesine bağlıdır. Bu nedenle, sürdürülebilir ekonomik büyüme olmaksızın adil ve eşit bir toplumun inşa edilmesi mümkün değildir ve ayrıca uygun sosyal politikalar ve sosyal eşitliği sağlama iradesi olmaksızın kalitatif ekonomik büyüme mümkün değildir.
23. Sosyal açıdan adil toplum ve ekonomik büyüme arasındaki dengeyi başarma sorunu ekonomileri daha yüksek yaşam kalitesine ve daha hızlı ekonomik büyümeye aynı anda yönettiren daha fazla dikkat çeken ve kalkınmakta olan ülkelerde gündem konusu olan bir husustur. Bu göstergelerin artışı bir ülkenin yeni bir ekonomik kalkınma seviyesine ulaşmasına izin verir ve bu şekilde bu ekonomik büyümeyi desteklemek için sağlam sosyal politika gerekli olur.
24. Hedeflerin başarılı şekilde elde edilmesi için etkin bir devlet politikası yaşamsaldır, bu kalkınma kurumlarının işleyişini canlandırır. Aynı zamanda etkin devletsel yasal çerçeveleri analiz etmek için daha kavramsal yaklaşımların geliştirilmesi de önemlidir. Yüksek hızda başarılı ve sürdürülebilir kalkınma güçlü politik liderlik gerektirir. Politikacılar büyüme stratejisini seçmeli, bunu halka tanıtmalı ve ekonomik büyümenin kapsayıcı niteliğini sağlamalıdır. Her bir ülkenin kendi büyüme stratejilerine yansıtılmış olan kendine özgü özellikleri ve kendi tarihi deneyimi vardır. Sürdürülebilir büyüme için sabır, sorumluluk ve pragmatizm ile birlikte uzun dönemli politik taahhüdün de bulunması önemlidir.

Ulusal Parlamentoların Rolü

25. Ulusal parlamentolar, halkın meşru temsilcileri olarak seçmenlerin çıkarlarını korumak üzere anayasal bir sorumluluk taşımaktadırlar. Onların görevi ekonomik büyümeyi ve toplumsal bütünleşmeyi güçlendirme ve ilgiyi yasal çerçeveyi geliştirme dahil olmak üzere seçmenlerin sorunlarının ve umutlarının sesi olmaktır.
26. Ulusal parlamentoların önemli görevi sosyo-ekonomik sorunları çözme, ekonomik büyümenin kalitesini iyileştirme ve kapsayıcı özelliğini sağlama konusunda hükümetin faaliyetlerini kontrol etmektir.
27. Parlamentolar ekonomik büyüme ve sürdürülebilir kalkınma arasında bir dengeye ulaşma adına, kamu-özel ve sosyal ortaklık ilkelerine dayalı olarak sosyo-ekonomik kalkınma alanında öncelik alanlarını dikkatli ve etkili şekilde belirlemelidirler.
28. Parlamentolar, yönetişimi iyileştirmek ve daha geniş bir finansal sistem geliştirmek ve yatırımcılar için olumlu şartları arttırarak ekonomik büyüme ve toplumsal bütünleşmeyi ileriye taşımak için reformların güçlendirilmesini ve yapısal eksikliklerin giderilmesini sağlamalıdır.

29. Yasal çerçeveyi iyileştirme konusunda büyük bir potansiyel mevcuttur ve bölgede birkaç ülkede eş zamanlı karar alma önemli bir sinerji etkisine sahip olabilir. Daha derin entegrasyon inovasyona doğru olan yolun taşlarını döşeyebilir, gerekli yatırımları canlandırabilir ve ulusal sistemleri birbirine yakınlaştırma sürecini geliştirebilir.
30. Parlamentolar, sürdürülebilir kalkınma ve kapsayıcı büyümeyle ilgili uluslararası araçların onay sürecine faal olarak katılmalı ve bu hükümleri ulusal mevzuata dahil etmelidirler.
31. Parlamentolar hükümet ve sivil toplum organizasyonları temsilcilerini içeren, ülkeler arasında politika deneyimlerinin geliştirilmesi ve alışverişi için olan uluslararası bir politika merkezinin oluşturulması konusunda görüşmeler başlatabilirler.
32. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi, KEİ uzmanlaşmış çalışma grupları çerçevesinde ekonomik kalkınma ve toplumsal bütünleşme alanında çok taraflı işbirliğini yaymayla alakalı KEİ faaliyetlerine destek vermelidir.

KEİ Üye Devletlerindeki Durum

33. Ulusal devlet sistemi dahilinde önemli bir yeri olan ***Azerbaycan Cumhuriyeti*** Milli Meclis'i ülkenin hedeflerine başarılı şekilde ulaşılması için önemli bir rol oynamaktadır. Milli Meclis, yetkinlikleri arasında, ülkenin ilerlemeye yönelik kalkınmasında Azerbaycan Devleti'nin Başkanına da yardımcı olmaktadır. Parlamento, ülkedeki başarılı reformların uygulanmasına, demokrasinin daha da güçlendirilmesine ve yasa yapımı alanında artan küresel deneyimin uygulanması konusunda değerli katkılar getirmektedir.
34. Milli Meclis, Azerbaycan bağımsızlığının büyük lideri ve mimarı Sn. Haydar Aliyev'in kapsamlı fikirlerini gerçekleştirmede ve aynı zamanda modern gereklilikler çerçevesinde bu politikanın Cumhurbaşkanı Sn. İlham Aliyev tarafından izlenmesi ve kendi milli ve ahlaki değerlerine dayalı sivil toplumun kısa bir zaman dilimi içinde oluşması konusunda eşsiz bir rol oynamıştır.
35. Girişimciliğin geliştirilmesi, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin ekonomi politikasının en önemli kısımlarından bir tanesidir. Bunun temel bileşeni olan ekonomik kalkınma ve girişimcilik sektörüyle ilgili pozitif trend, ekonominin çeşitlenmesi ve büyümesi için fırsatlar yaratmaktadır. Cumhurbaşkanı tarafından ilan edilmiş olan "Ülkenin kalkınması girişimciliğin kalkınmasına bağlıdır" şeklindeki yol haritasına uygun olarak bu amaçla gerekli önlemler alınmıştır. Bu önlemler arasında kanuni çerçevenin iyileştirilmesi, idari prosedürlerin kolaylaştırılması, vergi indirimi ve devletin girişimciliğe olan desteğinin artırılması bulunmaktadır.
36. Milli Meclis, yurt içi üretimi desteklemeye yönelik olarak "Anti-damping, dengeleyici ve koruyucu önlemler" ile ilgili Azerbaycan Cumhuriyeti Yasasını kabul etmiştir. Bu kanun dampingli ve sübvansiyonlu ithalat nedeniyle yerel üretimin karşılaştığı tehditleri önlemeyle Azerbaycan Cumhuriyeti'nin ekonomik çıkarlarını korumakta ve ithalattaki keskin artışlara karşı anti-damping ve koruyucu önlemlerin uygulanmasını düzenlemektedir.
37. Milli Meclis, aynı zamanda, belediyelerin faaliyetlerini iyileştirme ve modern gerekliliklere uygun olarak bu alandaki mevzuatın uygunluğu sağlamak için bir dizi kanun ve karar kabul etmiştir. Genel olarak, Milli Meclis tarafından son dönemde gerçekleştirilen

kanunlar, kanunlarda yapılan tadiller ve ilaveler ve yönetmelik çıkarma işlemleri ülkenin ekonomisini güçlendirmeye yaramaktadır.

38. **Gürcistan**, komşuları ve daha geniş bir bölgedeki en iyi büyüme oranlarından bir tanesine sahiptir. 2016'daki ilk tahminlere göre ülkenin GSYH büyüme oranı %2.7 idi. Hükümet projeksiyonlarına göre, 2017 için olan ekonomik büyüme yaklaşık %4 oranında olacaktır.
39. Ülkedeki ekonomik büyüme özel sektör esaslıdır. Hükümet ticari performanstaki mevcut pozitif eğilimlerin devam edeceğini ve gelecekte daha da iyileşeceğini, bu şekilde de ekonomik büyümeyi, yatırımları ve istihdamı güçlendireceğini beklemektedir. Ülkedeki ekonomik büyüme yapısal reformlar ve uygun ekonomik politika tarafından desteklenmektedir. Yeni vergi reformunun devreye alınması özel yatırımları, teşvik edecek ve bunun neticesinde ekonomik büyümeyi pozitif olarak etkileyecektir.
40. Günümüzde Gürcistan, temel olarak önemli reformlar sayesinde ortaya çıkan çekici yatırım ortamı konusunda lider ülkelerden bir tanesidir. Ayrıca uygulanmış olan önlemler nedeniyle, istihdam piyasasında somut sonuçlar da görülmektedir. İşsizlik verisi 2009-2015'de sürekli olarak azalmıştır.
41. Ülkenin ekonomik kalkınması ilgili yasal çerçeveye sağlama alınmıştır (kanunlar, stratejiler, programlar, vb.). Ekonomik kalkınma sürecinin farklı yönlerini düzenleyen temel kanunlar arasında şunları sayabiliriz: Vergi Kanunu, Girişimcilik Kanunu, Gürcistan Çalışma Kanunu, Yatırım Desteği ve Garantileri Kanunu, vb. Son birkaç yıl boyunca, ülkede uzun dönemli, hızlı, sürdürülebilir ve kapsayıcı ekonomik büyümeyi başarmaya yönelik olarak Gürcistan Hükümeti tarafından çeşitli strateji belgeleri kabul edilmiştir.
42. "Gürcistan Sosyo-Ekonomik Kalkınma Stratejisi - Gürcistan 2020", Gürcistan Hükümeti tarafından 2014 yılında kabul edilmiş bir strateji belgesidir. Strateji, anahtar hedefleri ve aynı zamanda uzun dönemli, sürdürülebilir kalkınma ve kapsayıcı büyümeyle ilgili hedefleri vurgulamaktadır. 2016-2020 Gürcistan KOBİ Kalkınma Stratejisi ve ilgili Eylem Planı (2016-2017), Şubat 2016 tarihinde hükümet kararı ile kabul edilmiştir. Strateji istihdamın büyümesi ve yeni istihdam fırsatlarının yaratılması ve ayrıca KOBİ'lerin yerel ve uluslararası piyasalardaki konumunu güçlendirmek için küçük ve orta ölçekli işletmelerin gelişmesini teşvik etmek, bunların büyümesini ve rekabetçiliğini kolaylaştırmak için ele alınması gereken bey Stratejik Yönelimi kapsamaktadır.
43. Gürcistan Hükümeti ticari faaliyetlerde fırsatlar yaratmak için çeşitli önemli adımlar atmıştır: Girişimcilik Geliştirme Ajansı (EDA) – Enterprise, Georgia özel sektöre kolaylık sağlama konusunda yetki verilmiş olan ilk hükümet kurumudur; ve "Gürcistan İnovasyon ve Teknoloji Ajansı'na (GITA) KOBİ'lerin rekabetçiliğini desteklemek için talimat verilmiştir. KOBİ Kalkınma Stratejisiyle uyumlu olarak, Şubat 2016 tarihinde kamu-özel diyalogunu ve özel sektör gelişimini kolaylaştıran Özel Sektör Gelişim Danışma Kurulu kurulmuştur.
44. Gürcistan küçük ölçekli bir açık ekonomidir ve kalkınması büyük ölçüde dış faktörlere, bölgedeki ve ana ticari partner ülkelerdeki ekonomik duruma bağlıdır. Gürcistan'da, güçlü özel sektör sağlamak amacıyla, 4 noktalı reform planı hazırlanmıştır. Reform planı; vergi reformu, sermaye piyasaları reformu, emeklilik reformu, eğitim reformu, kamu özel ortaklığı çerçevesinin, start-up'lara ve KOBİ'lere destek verilmesi, vb. gibi konuları içermektedir.

45. **Yunanistan'da** 2016 için Ulusal Hesaplar ilk yıllık tahminine göre, hacim olarak GSYH 2015'e göre 2016'da değişmemiş olarak kalmıştır. Kısa dönemli borç erteleme önlemleri, yakın zamanda istikrar destek programının ikinci gözden geçirmesinin tamamlanması, sermaye kontrollerinin kademeli olarak yumuşatılması ve özelleştirme programının parçası olarak yatırım planlarının uygulanmasıyla, büyümenin, 2017'de güçlü şekilde geriye dönmesi beklenmektedir.
46. 2017 için olan beklentiler, aşağıdaki faktörler nedeniyle yüksek olarak kalmaktadır: (a) kısa dönemli borç erteleme önlemlerinin uygulanması (b) ekonomik güvenin geri dönmesi ve (c) sermaye kontrollerinin daha da yumuşatılması ile özelleştirme programının hızlandırılması.
47. Ocak-Şubat 2017 arasındaki erken veriler, ekonomik iklimde orta derecede bir gerilemeyi işaret etmektedir. 2016'da mal bilançosu 649 milyon Avroluk bir iyileşme göstermiştir, bu petrol dengesindeki azalan açık (1.4 milyar Avro daha az) ve 2015 ile karşılaştırıldığında gemilerin satın alımı için daha düşük net ödemeler (290 milyar Avro daha az) nedeniyle olmuştur. Tadil edilmiş nakit bazlı 2016 için mevcut olan verilere dayalı olarak, hem harcama tarafında (0.79 milyar Avro) hem de gelir tarafında (1.69 milyar Avro) yıl içinde var olan hedefe göre Devlet Bütçesinin gerçekleşme performansı önemli derecede iyileşmiştir. Bu, 3.6 milyarlık hedefe karşılık 1.1 milyarın hemen üzerinde bir enflasyon açığı veren bir Devlet Bütçesi ortaya çıkartmıştır. Aynı şekilde, 1.98 milyar Avroluk faiz dışı Devlet Bütçesi tahminine karşılık, faiz dışı Devlet Bütçesi fazlası bütün yıl boyunca 4.44 milyar Avroya ulaşmıştır. Gerçekten de, Aralık 2016 tarihinde ESM (Avrupa İstikrar Mekanizması) programı kapsamında mali hedeflerin fazlasıyla aşılması, düşük gelirli emeklilere ilave tahsisat ödenmesi için mali alan yaratmıştır.
48. Devlet Bütçesinin 2017 dahilindeki iki aylık dönemiyle ilgili geçici veriler, faiz dışı fazla olan 0.8 milyar Avroluk hedefe karşılık 2.1 milyar Avro gerçekleştirdiğinden, faiz dışı fazlada bir sıçrama göstermiştir. Bu hem normal bütçe gelirlerinin (hedefin 409 milyon Avro üstünde) ve aynı zamanda olağan bütçe gideri tasarrufunun (hedefin 836 milyon Avro altında) performansına dayalıdır. İstihdam piyasasıyla ilgili olarak, 2015 ve 2014 ile karşılaştırıldığında 2016 yılında işsizlik oranında daha da azalma olmuş, diğer yandan yıllık istihdam oranı 2015 yılı ile karşılaştırıldığında ortalama yüzde 1.7 oranında artmıştır.
49. 2017 itibariyle ekonomik iyileşmenin gerçekleşmesi şunları gerektirmektedir: Aralık 2015 tarihinde Yunan bankalarının halihazırda başarılı şekilde yeniden sermayelendirilmesi ve batık kredilerin yönetimi sayesinde bankacılık sisteminde sermaye yeterliliğini ve likiditeyi sağlama; onaylanmış yatırım projelerinin uygulanmasını sağlama ve Avrupa Yatırım Planı ile daha fazla projenin finanse edilmesi; piyasa aksaklıklarını ortadan kaldırmak ve verimliliği arttırmak için Yunan ekonomisinde yapısal reformlar gerçekleştirmek; uluslararası pazarlar vasıtasıyla finansmana yavaş yavaş tekrar erişim sağlamak için bütçe dengelerindeki iyileştirmeleri konsolide ederek Yunan ekonomisi için olan beklentileri normalize etmek adına politik ortamda istikrarı sağlamak; sosyal gruplar arasında, sosyal açıdan adil şekilde olmak üzere, mali düzenleme çabalarının yükünün tekrar dağıtılması sayesinde sosyal dayanışma ağının güçlendirilmesi.
50. 2016'da belirli ölçüde bir yeniden diriliş işaretleri göstermesine rağmen **Moldova Cumhuriyeti** ekonomisi bazı iç ve dış faktörlere karşı zayıf bir halde kalmıştır: Rusya Federasyonu ve Avrupa Birliği arasındaki karşılıklı yaptırımlar, Rusya Federasyonu'nun bazı yetkili makamları tarafından bazı Moldova tarım ürünlerine konulan ithalat kısıtlamaları, Ukrayna krizi, bankacılık sektörü sorunları, yurt dışındaki bireylerden gelen

havalelerin daha da azalması, vb... Gayrisafi Milli Hasıla (GSMH) 2016 yılında 134.5 milyar Moldova Leyi olmuş olup, bu değer 2015 ile karşılaştırıldığında %4.2 oranında daha yüksektir.

51. 2016 yılında, enflasyon oranı, 2015'in aynı dönemine göre yüzde 11.2 oranında azalma göstererek %2.4'e ulaşmıştır. Düşük tüketici fiyatları genel olarak kur oranındaki istikrar ve aynı zamanda dünya enerji kaynakları ve tarım ürünleri fiyatlarındaki düşüş tarafından belirlenmiştir. Yıllık ortalama Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) %106,4 oranında olmuştur.
52. Ulusal para birimi, 2016'nın başlangıcından bu yana nominal olarak, ABD Dolarına karşılık %1.6 oranında değer kaybetmiştir (01.01.2016 tarihi itibarıyla 1 ABD Doları 19.66 Moldova Leyine eşitken, 31.12.2016 tarihi itibarıyla 1 ABD Doları 20 Moldova Leyine eşit olmuştur). Moldova Leyi Avro karşısında %1.6 oranında değer kaybetmiştir. Ulusal para birimi dalgalanmalarını belirlemiş olan ana faktörler; düşen ihracat ve yurt dışından gelen havaleler, ABD dolarının uluslararası döviz piyasalarında dalgalanması ve Moldova Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın sıkı para politikasıdır.
53. 2016 yılında ihracat %4 ve ithalat ise %0.8 oranında artmıştır. Ticaret dengesinin negatif yönü 2015'teki 2020 milyon ABD dolarından 1975 milyon ABD dolarına değişmiştir. Aralık ayı itibarıyla ulusal ekonomide bir çalışan için olan aylık ortalama nominal kazanç oranı 6003.7 moldova leyi olmuş, bu da Aralık 2015'e göre %14.8'lik bir artışla kendisini göstermiştir.
54. Şu anda, ekonomik büyüme ve toplumsal bütünleşme amacına sahip olan bir dizi orta ve uzun dönemli politika belgesi yürürlüktedir. Sektörel/ sektörler arası/ ulusal stratejiler ve programlar ulusal önceliklerle uyumlu haldedir, ve aynı zamanda, Moldova Cumhuriyeti - AB Ortaklık Anlaşmasının uygulanması ışığında kalkınma ortaklarına yönelik olarak üstlenilmiş olan taahhütleri yansıtmaktadır. Ekonomi Bakanlığının önceliklerini ve hedeflerini yansıtan Politika Belgeleri aşağıdaki gibidir: Ulusal Kalkınma Stratejisi "Moldova 2020" (166 sayılı 11.07.2012 tarihli Kanun); Hükümet Faaliyet Programı 2016-2018; Hükümet Eylem Planı 2016-2018; 2017-2019 Moldova Cumhuriyeti - AB Ortaklık Anlaşmasının uygulanması için Ulusal Eylem Planı; Küçük ve Orta Ölçekli İşletme Sektör Kalkınma Stratejisi 2012-2020 ve 2015-2017 Stratejisinin uygulanması Eylem Planı; *Reform Stratejisi Girişimcilik Mevzuat Çerçevesi Faaliyet 2013-2020* ve 2016-2017 Stratejisinin uygulanması ile ilgili Eylem Planı; 2016-2020 Ulusal Yatırım Çekme ve İhracat Teşvik Stratejisi ve Stratejinin uygulanması ile ilgili Eylem Planı; 2014-2020 Moldova Cumhuriyeti İç Ticaret Kalkınma Stratejisi ve Stratejinin uygulanması ile ilgili Eylem Planı; Moldova Cumhuriyeti "Rekabet İnovasyonları" 2013-2020 İnovasyon Stratejisi; Moldova Cumhuriyeti Rekabeti Geliştirme Yol Haritası; Moldova Cumhuriyeti 2030 Enerji Stratejisi; 2011-2020 Ulusal Enerji Verimliliği Programı; 2016-2018 Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı; 2015-2030 için enerji bölgesi Yol Haritaları.
55. **Romanya'nın** ekonomisi şu anda sağlam bir büyüme yoluna girmiştir, bunun hızını 2017 ve ötesinde devam ettirmesi beklenmektedir. 2016 için olan GSYH büyümesi önceki yıl ile karşılaştırıldığında %4.8'e ulaşmış ve 2017 boyunca GSYH'nın büyüme oranının %5'i aşması ve bunun da AB'deki en hızlı artış oranı olması beklenmektedir. 2016 için olan en önemli makroekonomik tahmin sonuçları umut verici niteliktedir - %3'ün altında bir bütçe açığı (Maastricht sınırları içinde), Merkez Bankası tarafından belirlenmiş olan hedef dahilindeki bir enflasyon (%1,4) ve önceki yıllara göre bir azalış ortaya koyan yaklaşık %6,4 oranındaki bir yıllık işsizlik oranı. Bu rakamlar, bir kez daha, Romanya ekonomisindeki istikrar trendinin pekişmesini kanıtlamaktadır.

56. Romanya'nın ekonomisi son altı yıl boyunca sürekli ve son iki yıl boyunca ise güçlü bir büyüme kaydetmiş, 2016 yılında AB üye ülkeleri arasında en yüksek büyüme oranını (%4.8) gerçekleştirmiştir. Romanya AB'de en yüksek yatırım oranlarından bir tanesi sahiptir (AB ortalamasının üzerinde). 2016 yılında özel yatırımlar düşük faiz oranlarından ve istikrarlı bir yatırımcı güveni seviyesinden faydalanmıştır, diğer yandan kamu yatırımı ise AB fonlarının düşük emilimi nedeniyle azalmıştır. Finansal istikrar iyileşmiş ve bankacılık sektörünün genel durumu 2016'da iyileşmeye devam etmiştir. Orta dönemli tahminler, ekonomik büyümenin 2017-2020 boyunca sağlam bir şekilde devam edeceğini ve güçlü büyüme oranları ortaya koyacağını ifade etmektedir.
57. Romanya, politika uygulamasının yerel toplulukların ihtiyaçları çerçevesinde daha da iyi şekilde şekilleneceğini düşünmektedir. Bu yaklaşım, kamu otoritelerinin ortaya çıkan yerel zorluklara karşı uygun çözümler tanımlamasına izin vermektedir. Sosyal Kapsama ve Fakirliğin Azaltılması ile ilgili 2015-2020 Ulusal Stratejisinin uygulanması, Romanya Hükümeti için bir önceliktir. Kamu otoriteleri tarafından tanımlanmış olan entegre çözümlerin bir parçası olarak, Hükümet kamu sosyal hizmetlerinin, halkın sosyal ve ekonomik bütünleşmesinin, dezavantajlı bölgelerde sosyal yardım grupları ve ihtiyaç içinde olan -yaşlı kişiler, çocuklar veya özürlü kişiler- için konut içermeyen sosyal hizmetler altyapısı kalitesini artırma konusuna yatırım yapmaktadır. Romanya yurtdışı işgücü mobilitasını iyileştirmeye ve bölgesel istihdam ve sosyal eşitsizliklerin azaltılmasına katkıda bulunması beklenen bir istihdam yasası kabul etmiştir. Sosyal önlemler en dezavantajlı gruplara istihdam piyasasında eşit fırsatlar sunmaya odaklanmış olan istihdam politikasıyla doğrudan ilişkili olan önlemlerdir. Hükümet, iş yaratımını canlandırmayı ve işsizliği azaltmayı amaçlamaktadır.
58. 2015-2020 Ulusal Yükseköğretim Stratejisinin uygulanması, işgücü piyasası ihtiyacına adapte olmuş olan açık, kaliteli ve rekabetçi bir yükseköğrenimi sağlamak adına bir çerçeve yaratmaktadır. Kırsal bölgelerden, dezavantajlı gruplardan gelen ve geleneksel olmayan öğrencilerin yükseköğrenime katılımını destekleme amacıyla sosyal programlar gerçekleştirilmiştir: burslar, yiyecek ve konaklama yardımları, ulaşım giderlerinin kısmi olarak karşılanması.
59. Gençlik Garantisi, Romanya gençliği için eşit muamele ve gerçek fırsatları geliştirmek için önemli bir enstrümandır. Bu açıdan, bu enstrüman kapsamında 2020'ye kadar şunlar gerçekleştirilecektir: 16 ila 24 yaşları arasında olan 400,000 genç kişi, eğitim programları, resmi ve gayriresmi çerçevede alınan beceri değerlendirme ve sertifikaları gibi kişiselleştirmiş hizmetlerden yararlanacaktır; sübvans edilen işverenler iş yaratacak ve genç kişiler için stajlar organize edecektir; Romanya eğitime veya öğretime dahil edilmemiş olan genç kişilerin (NEET) aktivasyonuna özel dikkat göstermektedir ve genç kişilerin işgücü piyasasına kazandırılmasıyla ilgili olarak AB seviyesinde iyi bir uygulama örneği olarak kabul edilmiştir.
60. **Rusya Federasyonu'nun** ekonomisi, petrol fiyatlarının düşmesi ve Ruble'nin devalüasyonu ile 2014 sonu - 2015 başı ve 2015 sonu ve 2016 başı olmak üzere büyüklük açısından neredeyse benzer olan iki ardışık şok yaşamıştır. Ve şayet ilk dalga ekonomi için sancılı olarak tabir edilirse, ikinci dalga endişeye mahal vermeden devam etmiştir. Bu gelişmenin temel faktörü, ekonominin kendisinin toplam güvenlik sınırı, yüksek uyum ve kriz sürecinde ortaya çıkan fırsatlara karşılık uygun pazar tepkisidir. Yeni ekonominin çerçevesi oluşturulmuştur; bir çok yeni girişim kurulmuş, ekonominin bir çok sektörü modernize edilmiştir. İkinci faktör ise Rusya Federasyonu Hükümeti'nin ekonominin

yerleşimini yumuşatan ve mevcut avantajların kullanımı ve rekabet edebilir yeni avantajların yaratılması adına ortam yaratan uygun kriz karşıtı politikasıdır.

61. Kredi kurumlarının sermayeleştirilmesi, geniş çaplı banka krizi tehditini önlemeye yardımcı olmuştur. Bankalar, toplumun güvenini kaybetmemiştir. Mevduatların banka sisteminden dışarı akışı, bankaların daha karışık iş şartlarını kabullenmeleri ve düşük oranlarına rağmen ekonomiye artan kredi sağlamalarıyla, içeriye doğru bir akışla yer değiştirmiştir
62. Ekonominin gerçek sektörlerine destek sağlama tedbirleri, sonuç vermiştir. Sadece proje fonlama programı çerçevesinde, 20 bölgeden daha fazlasında 42 proje desteklenmiş ve bu projeler için 240 Milyar Ruble uzun dönem kredi kaynağı yaratan 59 Milyar Ruble devlet garantisi olarak tahsis edilmiştir. Vergi yükünü hafifleten tedbirler alınmıştır – Federasyonun 64 unsuru geçen yıl kendilerine sunulan ev hizmetleri alanında yeni kayıtlı bireysel girişimler için 2 yıl “vergi tatili” sağlayan bu hakkı kullanmışlardır.
63. Ekonominin belirli alanlarındaki genel eğimin temeline karşılık tarımda, gıda üretiminde ve kimya endüstrisinde olduğu gibi yeterince olumlu trendler mevcuttur. Genel olarak, durumun sadece istikrara kavuştuğu değil fakat aynı zamanda daha fazla kalkınma adına kapasite inşasının da mevcut olduğu not edilebilir. Rusya, bir çok yeni fırsatlar elde etmiştir. Kısa dönemde, olumsuz faktörler çoktan tersine döndürülmüştür. Aynı zamanda, develüasyon sonucu Rus iş hacminin edindiği faydalar henüz tam olarak kullanılmamıştır.
64. Şu an ekonominin sektörel yeniden organizasyonunu ve büyümenin yeni bir modelini sağlayacak ekonomi politikası ideolojisiyle alakalı doğru bir seçimin yapılması önemlidir. Uzun dönemdeki ekonomik büyüme, işçi kullanımı, sermaye ve bu faktörlerin birleşik verimliliğiyle belirlenecektir. Kullanılan modellerdeki üretim fonksiyonundaki ilave bir bileşen ihracat bileşenidir. Bu faktörlerin tam kullanımı potansiyel büyümeyi belirler. Şu an bu %2 seviyesindedir ve 2018 itibarıyla Rusya bu modele geri dönecektir. Yine de Rusya ekonomisinin bu oranları dünya ekonomisindeki payının azalmasına, düşük rekabete, diğer ülkelerin vatandaşlarıyla karşılaştırıldığında yaşam standartlarındaki düşüşe neden olduğu için kabul edilemez.
65. Rusya'nın ekonomi politikası, işgücü kaynağının daha kapsamlı kullanımını, artan yatırım yoluyla sermayenin toplanması ve iş ve sermaye veriminin artışı yoluyla elde edilecek olan artan potansiyel büyümeyi hedeflemelidir. Potansiyel büyümenin %4 GSMH artış oranına ulaşan iki katına çıkartılması, çok gerçekçi bir meydan okumadır.
66. Rusya'nın tüm ilgili tarafların ortak çabasıyla çalışılacak bir ekonomik kalkınma için yeni bir modele gereksinim duyduğu aşikardır. Ekonomik kalkınmanın bu yeni modeli, Rusya ekonomisi için ülkenin rekabet edebilirlik iç faktörlerine ve hepsinden öte artan iş verimliliğine ve ekonomik etkinliğe dayanan dinamik ve sürdürülebilir bir büyüme sağlamalıdır.
67. Rusya'yı dünyadaki kalkınmış ülkelerden ayıran sosyo ekonomik kalkınmanın seviye ve kalitesindeki boşluğu azaltma adına, milli ekonominin hızlandırılmış (dünya ortalamasının üstünde) bir oranda gelişmesi gerekir. Aynı zamanda, ekonomik büyümenin ana gayesi halkın Rusyada konfor içinde yaşamasını sağlayacak dünyanın öncü ekonomilerinin seviyeleriyle kıyaslanabilir bir insan refahı, vatandaşların yaşam standartları, eğitimin ve sağlığın kalitesi olmalıdır.

68. Böylesi bir karışık zorluğun çözümü, sosyal ve ekonomik istikrarı getirecek mevcut problemlerinin hallini sağlayacak ve aynı zamanda Rusya ekonomisinin yeniden yapısal organizasyonunu yürütecek bir sistematik entegre yaklaşım gerektirmektedir.
69. **Sırbistan Cumhuriyeti**, ulusal ekonominin rekabetçiliğini ve bunun uluslararası ekonomik akışlara entegrasyonunu arttırmaya, yatırımda artış ve özel girişimciliğin geliştirilmesi için olan iş ortamını iyileştirmeye kararlıdır. Bu hedefleri başarmak için uygun stratejiler ve politikalar kabul edilmiş, bunlara dayalı olarak teşvik önlemleri alınmıştır.
70. Endüstriyel rekabetçiliğin iyileştirilmesiyle ilgili politikaların ve enstrümanların oluşturulması ve hazırlanması sırasında, Sırbistan temel olarak Avrupa Birliğinin İşleyişi Hakkında Antlaşmanın 173. Maddesi hükümlerine göre kendisine yol çizmiş ve piyasanın açıklığı ve rekabetçiliğine tam olarak saygı göstererek hareket etmiş olup, endüstrisinin zorunlu yapısal ayarlamasını hızlandırmaya çalışmakta, özel girişimcilik inisiyatifinin ve küçük işletmelerin gelişmesi için olan bir ortam yaratmakta, şirketler arasında işbirliğini teşvik etmekte ve mümkün olduğunca araştırma potansiyelleri ve inovasyonun daha iyi kullanımına dayalı rekabetçiliği iyileştirmeye çalışmaktadır.
71. Katılım öncesi döneminde bulunan AB adayı ülke olarak Sırbistan Cumhuriyeti, ekonomik ve mali denetime hazırlık olması amacıyla "Ekonomik Reform Programı" (ERP) başlıklı bir doküman hazırlamaktadır. ERP dış sürdürülebilirlik ve büyüme karşısındaki önemli yapısal engellemeyi değerlendirmeye ve aynı zamanda makro mali politika yapısını doğrudan destekleyen spesifik yapısal reformlara, büyümenin önündeki engelleri ortadan kaldırmaya ve ulusal ekonominin rekabetçiliğini arttırmaya özel vurgu yaparak orta dönemli makroekonomi ve maliye politikalarını içinde bulundurmaktadır.
72. Yapısal reformlar, temel olarak iş ortamını iyileştirmeye yönelik olarak iş yapma amaçlı mevzuatsal ve idari çerçeveyi değiştirmeye ve ayrıca yeni yatırımların geliştirilmesi ve özel girişimciliğin kalkındırılmasını doğrudan hedefleyen önlemlerle ilgilidirler.
73. Sırbistan Cumhuriyeti, Dünya Bankası'nın İş Yapma Raporu'na göre, son üç yılda 46 sıra yukarı atlamış ve sahada en hızlı olan on ülkenin arasına girmiştir. Sırbistan Cumhuriyeti 2014 yılında 93. sıradan, 2016 yılında 47. sıraya ilerlemiştir.
74. Sırbistan Cumhuriyeti, politikaların geliştirilmesinin bütün evreleri boyunca özel sektör ve diğer paydaşlarla politikalar ve istişareler geliştirme sürecinde, sürdürülebilirlik ve şeffaflık ilkelerine bağlı olarak kalacaktır. Bu tür bir yaklaşım politikaların uygulanmasını güçlendirecek ve izleme ve değerlendirme süreci geliştirilecektir.
75. Sırbistan Cumhuriyeti, Sırbistan toprakları dahilinde yatırım yapmayı planlayan yerli ve yabancı şirketler için daha olumlu bir iş ortamı yaratmaya katkıda bulunmuştur. Sırbistan Cumhuriyetinde yatırım için olan yasal çerçeve, Kasım 2015 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Yatırım Yasası ("Sırbistan Cumhuriyeti Resmi Gazetesi", No. 89/2015) ile düzenlenmektedir. Bu yasa yatırımcılara etkin hizmetler sağlanması, Ekonomik Kalkınma Konseyinin operasyonları ve Sırbistan Kalkınma Ajansının operasyonları için olan yatırım desteğini düzenler. Bu yasaya uygun olarak Doğrudan Yatırımların Çekilmesi ile ilgili Koşul ve Şartların Düzenlenmesi hakkında Yasa ("Sırbistan Cumhuriyeti Resmi Gazetesi", No. 110/2016) parlamentodan geçmiş ve 31 Aralık 2016 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu yasa, yatırımın ve devlet yardımının sağlanmasını, veya Sırbistan Cumhuriyeti'nde yatırım projelerine finansal teşviklerin tahsis edilmesini düzenleyen yönetmeliklere uygun olarak

doğrudan yatırımların çekilmesi için olan kriterleri düzenlemektedir. Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti, bu konudaki kararlılığını göstermek ve girişimciliği geliştirmek adına 2016 yılını resmi olarak "2016 Girişimcilik Yılı" olarak ilan etmiş ve Ocak 2017'de hem finansal olarak hem de finansal olmayan şekilde küçük ve orta boyutlu şirketlere sürekli desteğin söz konusu olduğu "Girişimcilik On Yılı"nı başlatılmıştır.

76. Son verilere göre **Türkiye** ekonomisi, kriz sonrası 2010-15 döneminde ortalama olarak % 7.4 oranında büyümüştür. Bölgedeki jeopolitik gerilimler, ana ticaret ortaklarındaki zayıf talep ve küresel finans piyasalarındaki dalgalanma 2015'ten bu yana devam etmektedir. Türkiye ekonomisi, 2016'nın ilk yarısında % 4.5 oranında büyümüştür. Bununla birlikte, tarımsal üretim üzerindeki olumsuz hava şartlarının etkisi, düşen turizm gelirleri ve başarısız darbe girişiminin piyasa beklentileri üzerindeki negatif etkisi nedeniyle GSYH % 1.8 oranında daralmıştır.
77. Yıllık enflasyon oranı, dalgalı bir gidişat izlemiş olup, 2016'yı % 8.5 oranıyla hedefin üzerinde tamamlamıştır. Özellikle tütün ürünlerinde ve otomobillerde yapılan vergi ayarlamaları, son dönemdeki kur dalgalanmalarının geçiş etkisi, gıda enflasyonunun kısmi bozulması ve artan enerji fiyatları yüksek seyreden enflasyonun altında yatan ana unsurlardır. Yıllık enflasyon, Şubat 2017 tarihi itibarıyla, özellikle artan kur oranının geçiş etkileri ve yüksek gıda enflasyonu nedeniyle % 10.1'e yükselmiştir.
78. Türkiye, Ağustos 2016 tarihi itibarıyla, ülke dahilindeki yatırım iklimini iyileştirmek için yeni bir kanunu uygulamaya koymuştur. Bu kanunun, yatırım iklimini iyileştirmek için yatırımlar üzerindeki vergi yükünü azaltmayı, yenilikçi, yüksek teknoloji yatırımlarını desteklemeyi, sermaye piyasalarını derinleştirmeyi ve ekonomiyi güçlendirmeyi hedeflemektedir.
79. Proje temelindeki yenilikçi, yüksek teknoloji yatırımlarını destekleyen bu yasa, 7 Eylül 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu çerçevede dahilinde, amaç, bürokratik yükü azaltmak, yatırımcı işverenlerin 10 yıla kadar sigorta primini karşılamak, yatırımcı şirketlerin enerji maliyetlerini azaltmak, stratejik yatırımlar için önemli olan çalışanları desteklemek, kurumlar vergisi dahil olmak üzere projeye özel vergi teşviklerini özendirmek ve istisnaları devreye sokmaktır.
80. Türkiye, Kasım 2016 tarihinde, kamu alımları vasıtasıyla yurtiçi üretimi desteklemek için önemli bir sistemi takviye etmek üzere önlemler almıştır. Bu kapsamda, bölgesel kalkınmayı desteklemek, stratejik sektörler ve teknoloji transferine dayalı olarak yurtiçi üretimi geliştirmek, proje bazlı yatırımlar vasıtasıyla araştırmaya, geliştirmeye ve inovasyona yönelik teşvikler vermek öngörülmektedir.
81. Ekonomi Koordinasyon Kurulu'nda alınan kararlar çerçevesinde; reel sektörün nakit ihtiyaçlarını karşılamak adına hazine kredi garanti fonunun kredi hacmi 20 milyar Türk Lirasından 250 Milyar Türk Lirasına yükseltilmiştir. Küçük ölçekli işletmeler için yılın ilk altı aylık döneminde herhangi bir ödeme olmaksızın üç yıllık vadeye sahip olan yeni bir kredi programı devreye sokulmuştur. İşveren asgari ücret prim ödemelerini 2017'nin birinci üç aylık döneminden dördüncü üç aylık dönemine erteleyerek istihdamın artırılması ve korunması sağlanmış, iş yerinde eğitim programları ve girişimcilik programları daha da geliştirilmiş, ve toplumun faydası için çalışma programına devam edilmiştir. İnsani gelişmişlik raporunda toplumsal bütünleşmeyi tanımlayan göstergelerde belirtilmiş olduğu üzere, toplum bütünleşmenin istihdam, işsizlik gibi sadece bir ekonomik fayda olarak değerlendirilmesinin eksik olduğu düşünülmektedir. Bir toplumda, yaşam

standardı ve kalitesi, iş tatmini, bireysel ve toplumsal değerler, bütün olarak eğitim ve sağlık gibi temel hakların desteklenmesinin ekonomik ve insani gelişime pozitif bir katkı yaptığı değerlendirilmektedir. Sosyal kopmalar sadece bireyler arasında değil ancak gençler ve çocuklar dahil olmak üzere toplumun farklı kesimleri arasında da meydana gelmektedir.

82. **Ukrayna**'da ekonomik büyüme için olan yasal temel, ticari kalkınma için olumlu ve rekabetçi şartların yaratılmasına, devlete ve belediyelere ait mülklerin özelleştirilmesi için etkin şartların yaratılması dahil olmak üzere ekonominin kamu sektörünün etkin şekilde yönetimine, etkin bir ihale sistemiyle bütçe fonlarının şeffaf ve yüksek kaliteli şekilde kullanımına yönelik yasalar tarafından sağlanmaktadır. Ticari kalkınma için lehte şartların yaratılması adına önemli bir ön şart limited şirketlerin ve ilave sorumluluğa sahip olan şirketlerin faaliyetlerindeki iyileşmedir - iş yapmanın en yaygın şekilleri, ve şirket yönetim mekanizmalarının iyileştirilmesi.
83. Bu amaçla, Ukrayna Yüce Radası, "Limited ve İlave Sorumluluklu Şirketler Hakkında" Ukrayna Yasasını kabul etmiştir. Şu anda, ikinci gözden geçirme için "Limited ve İlave Sorumluluklu Şirketler Hakkında" yeni bir yasa tasarısı hazırlanmaktadır. Yasa teklifi şu alanlardaki iyileştirmeye sahiptir: serbestleştirme, şirket yönetim mekanizmalarının iyileştirilmesi ve yatırım ikliminin iyileştirilmesi. Yasa, Ukrayna'da yatırım iklimini iyileştirerek, iş yaratarak ve Ukrayna devlet bütçesi gelirlerini arttırarak Ukrayna'nın kolay iş yapma ve yatırım çekme alanındaki derecelendirme konumunu iyileştirmeyi amaçlamaktadır. Ukrayna Yüce Radası "Devlet Tarafından Sahip Olunan Mülklerin Yönetimi hakkında" Ukrayna Yasasını ve "Özelleştirmeye Tabi olmayan Devlet Mülkiyet Haklarının Nesne Listesi Hakkında" Ukrayna Yasasını kabul etmiştir. Ukrayna Yüce Radası, kamu sektörünün yapısını optimize etmek ve kamu sektöründe ekonomik kurumları piyasa bazlı yöntemlerle tanıştırmak adına "Devlet Mülkü Yönetimi hakkındaki Belirli Ukrayna Kanunları Üzerine Değişiklikler" Ukrayna Yasasını kabul etmiştir.
84. Ülkedeki etkin bir sosyal politika, bütün nüfus için iyi yaşam standartlarının bir garantisi olmasıdır. Ukrayna'daki sosyal politikanın stratejik ve öncelik alanlarından bir tanesi, farklı nedenlerle kısıtlı fırsatlara sahip olan grupların sosyal bütünleşmesinin sürekli olarak iyileştirilmesidir. Ukrayna Yüce Radası, bu alandaki uluslararası sözleşmelerin düzeltilmesiyle ilgili bir dizi yasaı kabul etmiştir: "Sosyal Politikanın Temel Amaçları ve Standartlarıyla ilgili Uluslararası Çalışma Örgütü Konvansiyonunun Onaylanması Hakkında" 117 sayılı Ukrayna Yasası (16 Eylül 2015 tarihinde kabul edilmiştir); "Sosyal Güvencenin Minimum Standartlarıyla ilgili Uluslararası Çalışma Örgütü Konvansiyonunun Onaylanması Hakkında" 102 sayılı Ukrayna Yasası (16 Mart 2016 tarihinde kabul edilmiştir); "Özürü Kişilerin Hakları ve bunun Opsiyonel Protokolü hakkında Konvansiyonun Kabul edilmesi Hakkında", "Ukrayna yasasının değiştirilmesi Hakkında" Ukrayna Yasası (7 Eylül 2016 tarihinde kabul edilmiştir). Ukrayna Yüce Radası, ayrıca, belirli sosyal grupların toplumsal bütünleşme seviyesini iyileştirmek için şu yasal düzenlemeleri kabul etmiştir: "Yurtiçinde Yerinden Edilmiş olan Kişilerin Sosyal Korunmasını İyileştirme Konusunda belirli Ukrayna Yasalarının Değiştirilmesi" ile ilgili Ukrayna Yasası (5 Mart 2015 tarihinde kabul edilmiştir). "Çocukluktan itibaren Özürü olan Kişilere ve Özürü Çocuklara Devlet Yardımı Hakkında" Ukrayna Yasasının 18. Maddesinin Değişiklikleriyle ilgili" Ukrayna Yasası (2 Haziran 2015'te kabul edilmiştir); "Çocukların Sosyal Korunması ve Çocuklu Ailelerin Desteklenmesi konusunun Geliştirilmesiyle ilgili Belirli Yasal Düzenlemeler hakkındaki Değişikliklerle İlgili" Ukrayna Yasası (26 Ocak 2016 tarihinde kabul edilmiştir); "Antiterörist operasyonlarda

yer almış olan gazilerin istihdamını kolaylaştırmak için ilave garantilerle ilgili olarak "Halkın İstihdamı Hakkında" Ukrayna Yasasının 14. Maddesinin Değişiklikleri hakkında Ukrayna Yasası (7 Temmuz 2016 tarihinde kabul edilmiştir).

III. NİHAİ TESPİTLER

85. Sürdürülebilir ekonomik büyüme, KEİ üye ülkeleri de dahil olmak üzere dünyada birçok ülkenin ekonomi politikasının ana hedefidir. Ekonomik büyüme, uzun dönemde, yaşam standartlarını iyileştirme ve toplumsal bütünleşme için anahtar bir faktördür.
86. Yeryüzündeki nüfus her yıl artmakta ve ihtiyaçları da büyümektedir. Ekonomi, bu ihtiyaçları karşılamak için faydasal açıdan sürekli bir artışı sağlamalıdır. Bu nedenle, ekonomik büyüme isteği, toplum tarafından başarılmış olan kalkınmışlık düzeyi ne olursa olsun her zaman vardır.
87. Ekonomik büyüme kendi başına devletin sosyal ve ekonomik sorunlarını çözemez. Ekonomik büyüme için olan fırsatların gerçekleştirilmesi, büyük oranda devletler tarafından izlenen ekonomik sistemlere ve politikalara bağlıdır. Dünya ekonomisinde meydana gelen dönüşümler ve yeni küresel zorlukların ortaya çıkması önceliklerin ve kalkınma stratejilerinin tekrar gözden geçirilmesini gerektirmektedir.
88. Küresel finansal ve ekonomik krizlerin ana derslerinden bir tanesi, küreselleşme ve liberalleşmeyle birlikte ortaya çıkan fırsatların beraberinde toplumlar içinde artan eşitsizlik risklerini getirmesidir. Bu nedenle, kapsayıcı büyüme kavramı, nüfusun bütün kesimlerinin ekonomik kalkınmanın faydalarından yararlanmasını, ve gelir ve refah konusundaki uçurumun azalmasını amaçlar.
89. Sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sürdürülebilir toplumsal bütünleşme günümüz neslinin ihtiyaçlarının, gelecek nesiller için olan fırsatları azaltmaksızın karşılanmasını gerektirir. Parlamentolar ve parlamenterler günümüzde ulusal ve uluslararası seviyelerde toplum tarafından karşı karşıya kalınan sosyal ve ekonomik sorunları çözüme konusunda katkıda bulunmak adına her türlü çabayı göstermelidir.